

ปัญหาสังคมนิยมเวียดนาม :

รายงานการอภิปราย

รายการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาสังคมนิยมเวียดนามนี้จัดขึ้นเมื่อวันอังคารที่ 21 กรกฎาคม 2524 ระหว่างเวลา 13.30 – 16.30 น. ที่คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยสถาบันวิจัยสังคมและสถาบันเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้จัด

เศรษฐศาสตร์การเมือง เห็นว่าเนื้อหาของสิ่งที่อภิปรายน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจทั่วไป จึงเก็บความการอภิปรายและนำมาเผยแพร่ในวงกว้างต่อไป ทั้งนี้โดยที่ เศรษฐศาสตร์การเมือง ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับทัศนะของผู้อภิปรายแต่อย่างใด

รายการ

13.30

ดร. อมรา พงศาพิชญ์

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยสังคม

ดร. วิทยา สุจริตชนารักษ์

ผู้อำนวยการสถาบันเอเชีย

กล่าวเปิดการอภิปราย

13.45 – 14.00

ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ

“ปัญหาเวียดนาม” บทนำ

14.00 – 15.15

ดร. เหวียน คัก เวียน

สถาบันสังคมศาสตร์ เวียดนาม

บรรยายเรื่อง “การสร้างสรรค์สังคมนิยมในเวียดนาม”

15.15 – 15.30

ดร. ปรีชา เปี่ยมพงสานต์

“สังคมนิยมเวียดนาม – ๕ ปีข้างหน้า” บทสรุป

15.30 – 16.30

อภิปรายทั่วไป

โฆษก ชีรนารถ กาญจนอักษร

ผู้แปล เวียดนาม – ไทย, ไทย – เวียดนาม

นินท์ ธิ ไฮ

ตอนที่ 1. วิธีการมองปัญหาประเทศเวียดนาม

โดย ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ*

การมองเวียดนามยังอยู่ในวงแคบและถูกรอบงำโดยกลไกรัฐ ในเมืองไทยส่วนใหญ่มอง
เวียดนามในแง่เป็นภัยเพราะ

1. ชนชั้นปกครองไทยผูกพันอยู่กับทุนสากลในแง่ผลประโยชน์
2. เวียดนามเป็นประเทศที่ต่อต้านจักรวรรดินิยมอย่างรุนแรง
3. กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มปกครองในเมืองไทยส่วนใหญ่เป็นคนจีน จึงมีความขัดแย้งทาง
ด้านเชื้อชาติด้วย

การมองเวียดนามหมายถึงการมองการต่อสู้ของเวียดนามภายใต้เงื่อนไขการครอบงำของจักรวรรดินิยม ในเมืองไทยของเราจึงไม่มีนักวิชาการที่มองเวียดนามอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน

วิธีการมองเวียดนาม

1. ในทัศนะของรัฐบาล คณะรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และกลุ่มนิยมจีนมอง
ปัญหาเวียดนามไม่แตกต่างกันมากนัก หรือในวิธีของทุนนิยม จะมีอีกลักษณะหนึ่งคือ การแสวงหาความ
สามัคคีของนายทุนในภูมิภาคนี้ การจับมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อต่อสู้กับประเทศจักรวรรดินิยม อัน
เกิดจากกลุ่มผู้ปกครองชาตินิยมที่ต้องเผชิญหน้าระดับหนึ่งกับจักรวรรดินิยมเหมือนกับยุคนายปรีดี พนมยงค์
ที่เคลื่อนไหวขบวนการเสรีไทยในยุคนั้น

2. วิธีมองแบบสังคมนิยม พิจารณาประวัติศาสตร์การต่อสู้กับจักรวรรดินิยมของเวียดนามตั้ง
แต่ปี 1860-1975 การใช้นโยบายชาตินิยมประสานกับนโยบายสังคมนิยมในเชิงอุดมการณ์ และปัญหา
หลังการปลดแอกปี 1975 การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในเวียดนามภาคใต้ที่จะประ-
สานกับสังคมนิยมส่วนใหญ่ของเวียดนามภายใต้นโยบายสังคมนิยม

* อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2. การสร้างสรรค์สังคมนิยมของประเทศเวียดนาม

โดย ดร. เหวียน กักเวียน**

สวัสดิ์นิสิตนักศึกษาสมัครทุกท่าน วันนี้ผมรู้สึกเป็นเกียรติเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาอภิปรายร่วมกับท่านอาจารย์และนิสิตนักศึกษาทุก ๆ ท่านในวันนี้ ในการมาเยือนเมืองไทยครั้งนี้ของผมก็เป็นการตอบแทนการเยือนประเทศเวียดนามของอาจารย์สองท่านแห่งประเทศไทย ที่ไปเยือนประเทศเวียดนามในคราวที่แล้ว ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติและปลื้มใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาอภิปราย ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในเอเชียอาคเนย์และเป็นมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ที่สุดของประเทศไทยด้วย นับเป็นการเปิดโอกาสอันดีและเป็นการเริ่มต้นให้แก่การพบปะรู้จักระหว่างปัญญาชนของสองประเทศ และหวังว่าเป็นการเปิดฉากที่ดีซึ่งทำให้มีการพบปะของนักวิชาการของสองประเทศ เพราะว่าประเทศไทยเองก็ยังไม่เข้าใจประเทศเวียดนามดีพอ เพราะข่าวสารที่ประเทศไทยได้รับส่วนใหญ่เป็นของกะวันตกซึ่งอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง ขณะเดียวกันประเทศเวียดนามก็ได้เข้าใจประเทศไทยอย่างลึกซึ้งนัก เพราะเราก็ได้รับทราบความเป็นไปของประเทศไทยก็จากฝ่ายตะวันตกเช่นเดียวกัน

เวียดนามเป็นประเทศล้าหลังทางเศรษฐกิจ และอาจกล่าวได้เต็มปากว่าเป็นประเทศที่อยู่ในสภาพที่ยากจนที่สุดด้วย ที่ประเทศเราอยู่ในสภาพดังกล่าวก็เพราะที่ผ่านมาเราอยู่ภายใต้อาณานิคมของนักล่าเมืองขึ้นทั้งหมดนับ 120 ปี ปี 1954 เมื่อเราเริ่มปลดแอกเวียดนามภาคเหนือได้ สังคมภาคเหนือของเรามีฐานะทางอุตสาหกรรมต่ำมาก เรามีโรงไฟฟ้าอยู่โรงเดียวผลิตได้เพียง 800 กิโลวัตต์เท่านั้น มีเหมืองถ่านหินผลิตได้เพียง 1 ล้านตันเท่านั้น มีโรงงานทอผ้า 1 แห่ง ทอได้ปีละ 10 ล้านเมตรเท่านั้น นี่จะเป็นพื้นฐานทางอุตสาหกรรมเมื่อเริ่มปลดแอกเวียดนาม โรงงานเครื่องจักรกล โรงงานเคมีภัณฑ์และโรงงานต่อเรือไม่มีทั้งสิ้น อุตสาหกรรมแห่งชาติของเวียดนามในขณะนั้นมีอัตราเพียง 1.15% เท่านั้น ปี 1955 - 1965 เวียดนามภาคเหนือสามารถสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรมได้เป็นบางแห่ง พื้นฐานทางอุตสาหกรรมที่เราเพิ่งสร้างใหม่กลับถูกพวกจักรวรรดินิยมใช้เครื่องบินบอมบ์ทำลายสถานที่ดังกล่าวจนหมดในปี 1965 - 1968 และมี 1968 - 1972 ประชาชนเวียดนามได้ฟื้นฟูอุตสาหกรรมดังกล่าวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง หากแต่ในปี 1972 เราก็ดูกอเมริกาทำลายเราอีก เมื่อได้รับการปลดปล่อยปี 1975 ประเทศชาติเป็นเอกภาพ

** นายแพทย์นักวิชาการชาวเวียดนาม, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยคอร์เนลเคย์ตีพิมพ์ที่หนังสือของเขาเรื่อง

Tradition and Revolution in Vietnam.

เราคิดว่าเป็นระยะที่มีสันติ เราสามารถสร้างสรรค์ประเทศของเราให้มีระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่ได้ แต่ทว่าปี 1976 เราให้ทหารเวียคนามไปทำการผลิตเพื่อได้สร้างสรรค์เศรษฐกิจ เราคิดว่าสงครามคงจะยุติแล้ว ปรากฏว่าจีนใช้พวกพอลพตทำลายพวกเราบริเวณทางตะวันตกเฉียงใต้ จีนพร้อมที่จะบุกทำลายเราทางชายแดนภาคเหนืออีก ปี 1979 จีนก็รุกรานจริงดังที่เราคาดเอาไว้ ท่านลองคิดดูชวามีปี 1940 - 1979 ประชาชนเวียคนามต้องต่อสู้กับจักรวรรดินิยมหลายชาติที่เดียว ปี 1940 เริ่มต้นการต่อสู้กับจักรพรรดินิยมญี่ปุ่น จนกระทั่งปี 1979 ประชาชนเวียคนามต้องเผชิญหน้ากับกองทัพจักรวรรดินิยมใหญ่ ๆ ถึง 4 ประเทศ คืออเมริกา ญี่ปุ่น ฝรั่งเศสและจีน การทำสงครามทำให้ประเทศเวียคนามค้ำค้ำกว่าประเทศอื่นในทางวัตถุ โดยเฉพาะการสร้างสรรค์เศรษฐกิจมีอุปสรรคมาก อเมริกาประเทศเดียวทำลายพื้นที่ของเวียคนามถึง 16 ล้านตัน เท่ากับนิวเคลียร์บอมม์ 700 ลูก

เวียคนามมีลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งคือ มีพื้นที่ทำการเพาะปลูกได้น้อย มีประชากรกว่า 50 ล้านคนแต่พื้นที่เพาะปลูกทำนาขณะนั้นมีเพียง 6 ล้านเฮกตาร์ เท่ากับครึ่งหนึ่งของพื้นที่เพาะปลูกของประเทศไทย แม้ว่าเราจะต้องเผชิญหน้ากับสงคราม เราก็มได้ละเลยที่จะสร้างสรรค์เศรษฐกิจของประเทศ ปี 1955 เวียคนามภาคเหนือมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปี 1957 เวียคนามภาคเหนือมีการปฏิรูปที่ดินและนำที่ดินที่นาแบ่งให้แก่ชาวนาชาวไร่ที่ยากจน ปี 1958 คัดแปลงโครงสร้างทางสังคมในภาคเหนือ มีการสร้างโครงสร้างทางอุตสาหกรรมและการค้า มีองค์การของรัฐด้านการค้าและอุตสาหกรรม มีสหกรณ์ด้านเกษตรกรรมขึ้น ฝรั่งเศสไม่ได้ทำอะไรไว้ให้เราเลย ในขณะนั้นเรามีเพียงนักคัดกรรมาจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นเพียงคัดกรรมาในครัวเรือน เรานุญาตให้พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ พ่อค้าแม่ค้าย่อย ทำมาหากินตามที่เคยทำมา พวกเขามีจำนวนไม่มากนัก งานชิ้นใหญ่ที่สุดที่ต้องทำคือสร้างโครงสร้างทางเกษตรกรรมให้เป็นแบบสหกรณ์ ซึ่งในขณะนั้นที่รวมของประชาชนเวียคนามถึง 80% ชาวนารับจ้างและชาวนาจนได้รับแบ่งปันที่ดินไม่มากนัก โดยเฉลี่ยมีเพียงครึ่งเฮกตาร์เท่านั้น ซึ่งถ้าปล่อยให้ต่างคนต่างทำในพื้นที่ของคนก็ไม่สามารถจะมีระบบชลประทาน จึงต้องมีอัตราทำมาหากินแบบรวมหมู่ในสหกรณ์ ระบบชลประทานต้องใช้แรงงานมาก มีการรูดกลองเพื่อนำนาเข้านาและต้องใช้เครื่องจักรกลด้วย ในส่วนนี้จะต้องมีการพัฒนาเทคนิคการผลิตใช้เครื่องจักรกล ปูเคมี ปล่อยให้ชาวนาทำคามลำพังย่อมไม่ได้

ชาวนาเวียคนามเป็นเช่นไร

ตลอดเวลาการต่อต้านจักรวรรดินิยม ชาวนาเราเป็นกำลังสำคัญที่ทำการสู้รบ เขาจึงเข้าร่วมการสร้างสรรค์เศรษฐกิจอย่างคึกคัก ปัจจุบันมีชาวนาเวียคนามภาคเหนือถึง 95% ที่เข้าร่วมทำนาในระบบสหกรณ์ เมื่อปลดปล่อยเวียคนามภาคใต้มีคำถามว่า จะทำให้เวียคนามภาคใต้ทำนาแบบสหกรณ์ได้หรือไม่ เรื่องนี้คงคิดให้หนัก เราควรเข้าใจลักษณะพิเศษของเวียคนามภาคใต้ เรามีความเห็นว่าเป็นว่าเวียคนามภาคใต้ไม่ต้องมีการปฏิวัติที่ดินอีกแล้ว เพราะตลอดเวลาที่เรากำลังต่อสู้กับจักรวรรดินิยมทั้งอเมริกาและฝรั่งเศสนั้น เราทำการปฏิรูปที่ดินแบ่งที่ดินที่นาให้เขาตั้งแต่สมัยนั้น ชาวนาภาคใต้ส่วนใหญ่ร่ำรวยมีที่ดินทำกินเป็นของตน

เอง ที่ต้องไปเช่าที่นาทำกินมีเพียง 20% ของชาวนาท้งหมักในภาคใต้ ในระหว่างที่อเมริกาครอบครอง ชาวนามีโอกาสได้ใช้เครื่องจักรกล รถแทรกเตอร์ เมื่อปลัดเอกใหม่ ๆ เราคิดว่าต้องการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ ถ้าปล่อยให้เอกชนทำนาคามลำพังจะไม่สามารถสร้างเศรษฐกิจการผลิตขนาดใหญ่ได้ ที่นาในบริเวณลุ่มน้ำโขงของเวียดนามภาคใต้นั้นเป็นที่นาอุดมสมบูรณ์ อีกทั้งเป็นที่ราบผืนใหญ่ที่ติดต่อกัน ด้วยเหตุนี้เอง การที่จะนำชาวนาให้เข้ามาร่วมทำการผลิตในระบบสหกรณ์ขนาดใหญ่ยังไม่ได้เป็นภาวะเร่งด่วนที่จะต้องทำให้ได้ในเร็ววัน นี่คือการแตกต่างจากเวียดนามภาคเหนือ และในระยะยาวแล้วเราต้องนำชาวนาเหล่านี้เข้าสู่ระบบการผลิตที่ทันสมัยและมีการรวมหมู่ บางจังหวัดในเวียดนามภาคใต้ฝ่ายบริหารงานท้องถิ่นผลักดันให้ชาวนาเข้ามาทำนาในระบบสหกรณ์อย่างเร่งด่วน ซึ่งไม่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง รัฐบาลส่วนกลางก็พยายามปรับปรุง คัดค้านคำขวัญต่าง ๆ เสนอแนะให้กับทางเวียดนามภาคใต้ ให้ทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป รัฐบาลส่วนกลางมีคำเตือนไปยังผู้บริหารในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ว่า การพัฒนาระบบการผลิตให้เป็นแบบสหกรณ์มีเงื่อนไขอยู่สามประการ คือ

1. ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจความหมายและโครงสร้างการทำงานแบบสหกรณ์เสียก่อน
2. อบรมให้มีผู้คุมงานในสหกรณ์
3. มีพื้นฐานด้านเพาะปลูกและเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ

ชาวนาถึง 30% ในเวียดนามภาคใต้ได้ทำมาหากินเป็นหมู่คณะ และเป็นจุดเริ่มแรกให้กับงานสหกรณ์ ที่อธิบายมาโดยละเอียดก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า การสร้างสรรค์ระบบสหกรณ์จะต้องกระทำอย่างเป็นขั้นก่อน และต้องใช้เวลาหลายปีทีเดียว

สภาพทิวเมืองของเวียดนามภาคใต้สลับซับซ้อนยุ่งยากมากทีเดียว ตลอดเวลาที่อเมริกาครอบครองประเทศเรา เขาต้องการที่จะบดขยี้ฐานกำลังปฏิวัติของเรา ชนบทซึ่งเป็นฐานที่มั่นปฏิวัติของเราถูกทำลายจนหมดสิ้น ชาวนาที่อยู่ในชนบทต้องอพยพหลบหนีเข้าเมือง ส่วนหนึ่งไปเป็นทหารรับใช้อเมริกา ผู้หญิงเล่าก็กลายเป็นโสเภณีสำหรับทหารอเมริกัน และจำนวนหนึ่งกลายเป็นพ่อค้าแม่ค้าย่อยและพัฒนาเป็นพ่อค้าแม่ค้าที่ฉวยโอกาสและคอยกักตุนสินค้า ตลาดนครไฮ่งอนในสมัยที่ปลัดเอกเวียดนามจากฝรั่งเศสใหม่ ๆ ประชาชนที่ไฮ่งอนมี 6 แสนคน แต่เมื่อปลัดเอกปี 1975 ประชาชนที่ไฮ่งอนมี 4 ล้านคน ในจำนวน 4 ล้านแยกไคคังนี้ 4 แสนคนเป็นทหารรับใช้อเมริกา 1 แสนคนเป็นตำรวจ 3.3 แสนคนเป็นพ่อค้าย่อย คนเหล่านี้มีชีวิตอยู่ได้ก็เพราะความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา

หลังการปลัดเอกเวียดนามไม่ได้รับความช่วยเหลือจากอเมริกาเลย ประชาชนเหล่านี้เขาจะเลี้ยงชีพของเขาได้อย่างไร จึงก่อให้เกิดกลุ่มคนที่เปื้อนเศษเงินของสังคมเป็นจำนวนมาก เช่นคนคึกคยาเสพยาเสพติดสูงถึง 1.5 แสนคน โสเภณีเครื่องดำนคน นอกจากนี้ก็มีพวกแก๊งวัยรุ่นและพวกอันธพาล สิ่งที่สำคัญมากก็คือประชาชนเวียดนามหลายล้านคนเกี่ยวไม่เคยชินในการเข้าร่วมการใช้แรงงาน เพราะเคยเกาะอยู่กับอเมริกา จะทำอะไรก็เล่ากับคนเหล่านี้ จะส่งเขาไปทำงานหรือ จะส่งเขาสู่วังงานหรือ เป็นสิ่งที่ยากลำบากจริง ๆ จำนวนผู้คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นพวกฮั่วหรือชาวเงินโพ้นทะเล เฉพาะที่ไฮ่งอนมี 7 แสนคน

เราจะคัดแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมของเราอย่างไร

1. เข้ายึดครองโรงงานรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ซึ่งเป็นของพวกจักรวรรดินิยมและนายทุนที่ละทิ้งบ้านเรือนหนีไปอยู่ต่างประเทศ ยึดครองธนาคารและกิจการค้าที่สำคัญเป็นของรัฐ

2. ห้ามพ่อค้าใหญ่ค้าเสรี โดยเฉพาะการค้าข้าว พ่อค้าใหญ่มีสิทธิ์ทำการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์และการผลิตขนาดย่อมได้ แต่ห้ามมิให้ค้าขาย มาตรการนี้ใช้กับพ่อค้าใหญ่ทุกคน ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะพวกฮั่วเท่านั้น

ตอนที่ 3 ข้อสังเกตบางอย่างเกี่ยวกับสังคมเวียดนาม

โดย. ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์*

สังคมของเวียดนามมีลักษณะกึ่งทุนนิยมกึ่งสังคมนิยม ข้อสรุปของหมักก็้อ ตั้งแต่ปี 1975—ปัจจุบัน เวียดนามมีปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างชั้นบนและจิตสำนึกทางการเมือง จากการรวมเวียดนามชวนา เวียดนามใต้เพียง 30% อยู่ในระบบสังคมนิยม อีก 70% อยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ความหวังที่จะก้าวไปสู่สังคมนิยมภายใน ๕ ปี จะเป็นความฝันไป คร. เวียดนามได้เสนอแนวทางสร้างพรรคสังคมนิยมที่เป็นวิทยาศาสตร์กว่า นุ่มนวลและมีขั้นค่อนกว่า ตรง จินห์นักอุดมการณ์ของพรรคมีความเห็นต่อการสร้างพรรคสังคมนิยมเวียดนามว่า เวียดนามเป็นรัฐเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพ โคนล้มโครงสร้างสังคมเก่าได้ส่วนหนึ่ง แต่ไม่อาจทำได้ทั่วประเทศ ให้มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่หลากหลาย อำนาจรัฐของชนชั้นกรรมาชีพไม่ใช่เพียงแค่สามารถโค่นล้มโครงสร้างสังคมเก่าลงเท่านั้น หากจะต้องสามารถสร้างสังคมใหม่อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากประชาชนเกี่ยวกับการอภิปรายปัญหารัฐธรรมนูญ

1. การที่เศรษฐกิจยังไม่บรรลุเป้าหมายให้คู้ที่ตัวเราเอง เจ้าหน้าที่ระดับต่าง ๆ ของพรรค
2. ประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานมีปัญหา สภาพประชาชนระดับท้องถิ่นถูกแทรกแซงจากกลไกอำนาจรัฐ
3. เศรษฐกิจสมัยใหม่ต้องใช้กลไกที่ทันสมัย ระบบราชการที่มีแบบแผนมากมายเกิดระบบอำนาจนิยม

* เป็นอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. องค์การต่าง ๆ ของพรรคไม่ยึดหลักการประชาธิปไตยสังคมนิยม

5. สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนถูกริดรอน

ห้าปีข้างหน้านี้ ไม่พบปัญหาทั้งกล่าวข้างต้น ระวังผู้นำต้องสรุปปัญหาที่ผ่านมา ซึ่งจะตกลงกันในที่ประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 5

สังคมนิยมที่ผิดไม่พ้นที่จะพบกับวิกฤตการณ์ที่รุนแรง ไม่ใช่เพราะเหตุจากประเทศเวียดนามเอง แต่เป็นเพราะหลักการสังคมนิยมเอง ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นทั้งในจีน รัสเซียและในประเทศโปแลนด์

หน้าที่ของนักวางแผนก็คือ ต้องแสวงหาหลักการใหม่ ๆ ที่ทำให้สังคมนิยมมีภาพ มีมนุษยธรรม สังคมนิยมที่มีความเสมอภาคและมีประสิทธิภาพ เวียดนามสามารถสร้างสรรค์สังคมนิยมได้ ก็ต่อเมื่อสันติภาพได้เกิดขึ้นในอินโดจีน ●

อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ฉบับ วรรณกรรมกับสังคม

ปรับปรุงล่าสุดเพื่อวิชาการและคุณ ๆ

- เชิญท่านอ่าน
- “ข้อยกเว้นและกฎเกณฑ์” ละครเบรคซ์ในสังคมไทย
 - บทสนทนาเรื่อง ซ่อง (ไม่) วางระหว่างนักวิจารณ์กับนักเขียนและนักอ่าน
 - The Assistant : ความทุกข์และความแปลกแยกของชาวยิวในสังคมคนนอก
 - อภินิหาร คริสต์ : ความสำเร็จจากความไร้สาระ ?
 - “ชีวแห่งบูรพาทิศ” : แนวทางปลูกฝังอุดมการณ์ชาตินิยม
 - ชู โชน เคอ โยววีร์ กับการต่อสู้เพื่อลัทธิ ‘เพศที่สอง’
 - อิทธิพลจำบังของโฆษณาชวนเชื่อที่ฝากฝังอยู่ในพจนานุกรมบ้างหรือเปล่า ?

วางแผนรอคุณวันนี้แล้ว !